

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

73. Tres sectae apud Sinas.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

nominandum Deum adhiberet, ut eorum maiores quorum etiam tum venerabilis erat memoria, quod norant in orbe vniuerso excellentissimum Scianti vocarant, & tanquam supremum, supremo honore coluerant. Tandem verba ex quibus Longobardus Scianti dictionem putat se merito damnare, longè alio sensu; Patres qui secus iudicant, & Mandarinum Christiani accipiunt; negantque inter Sinas vnquam extitisse, qui ex Scianti nomenclatione Deo attributa somniant, Christianos & Sinas vna eademque lege colligatos, quod se Longobardus à multis audisse iactabat.] Hæc suis literis P. Diaz. Nec reor pluribus confirmandum quod proposueram, Sinas principio, veri Dei cultores extitisse, sed precedentibus seculis cultum illum prout à primo suo ortu longius abscedebat, sic deterius habuisse, & in nouam semper degenerasse superstitionem, quam Patres purgare adlaborant: in quo mihi videor abundè probasse, quàm non leuidensè, nec vna defungendi causa, sed sollicitè multumque sapienter ministerium Euangelicum implerint, nec illa egeant censura quam iis oprarunt hæretici, tam malè quam spontè creduli spectandis in transuersum quæcumque à nobis geruntur, de quo ex Batauis dum hæc seribo, liber quidam in manus meas venit; nam si quæ culpa nostrorum illic fuit, diligentia potius nimia, & seuerioris accuratationis, quàm temeritatis, aut negligentia, fuisse culpam, ex iis quæ retuli, nimis liquet.

Nunc ad ritus Sinarum sacros quod attinet, omnis eorum religio secta triplici continetur; fanis enim aliquot raris, & Proseuchis vagi non veniunt in hunc numerum Saraceni & Hebræi: tres illas familie regnantis fundator probauit, ne si aliquam illarum proferberet, occasiones tumultibus, & rebus nouandis in suo imperio præberet, ergo omnes de se suisque posteris regibus perpetua lege securas esse iussit; certè quidem eo propensius quod quanquam inter se instituto, ac finibus diuersæ planèquè contrariæ, quicquid tamen potest beatitatis optati ab omnibus, de eo sibi singulæ applaudant, sibi que id certò spondeant, ex quo illarum inter se summa pax, & ea ex parte regni quies. Prima enim sectarum honori potissimum studet, & ad præfecturas tota contentione ingenij ac prudentiæ grassatur, tota proinde colendo & perficiendo animo ab incunabulis ad decrepitem senium incumbens. Altera huic planè opposita, & multum de quadropede sapiens, effra-nibus studiis, sensuum sectatur voluptates, & hac asinorum beatitudine contenta, mentem, & ingenium flocci habet. Tertia priori similior, secundæ aduersa, corpus atterit labore spontaneo, pœnisque vitroneis, ut cordis munditiem assequatur; Maiorum statuta ne qua parte Rex videatur infringere harum reiecit nullam; omnes vel profitetur, vel simulat. Prima Tuchiaio nomine reliquis duabus magno spatio antecellit, habetque illas pro famulis, atque aduertit Matthæus Riccius Literatorum magis Academia est quàm secta, & Religio Ethnicorum,

templis caret, simulachris, & Sacerdotibus, nec sacrificia, nec ritus habet nisi ciuiles, politici cultus, & promiscuè omnibus obiri permisos, vt qui nihil sacrum contineant. Esto enim paucorum vel impietas vel ignorantia nonnulla eos superstitione fœdauerit, sed hæc Sapientum iudicio damnata est, & ludibrio habita, vt propterea nihil veter quo minus possint generatim Literatorum ritus ciuiles appellari, & ex prima sui institutione innocenti, & pura à Christianis vsurpati. Porro hanc Literatorum vel Academiam vel sectam, qui Atheorum dicunt, meo iudicio perperam longèque à vero sentiunt, cum Monarcham illum supremum, & cœli dominum semper ab sui exordio adorant, offerendumque illi sacrificium, propter excellentiam maiestatis, non putant posse conuenientiùs alteri, quàm Regi committi: venerationem verò præsidum geniorum, qui partes orbis quatuor, annique moderantur, & similium, tanto superioris ordinis, quanto latioris imperij, hanc amplioribus Magistratibus assignat; minoribus autem custodes vrbum, montium, & aquarum colendos attribuit, sed in veteres ritus tam multa nunc irrepunt improba, vt iis antiqua præfocetur illorum integritas. Facit huc Priscorum apud Sinas Theologorum stylus, ij cultu publico afficiendos spiritus populo representaturi, formis abstinebant corporeis, quòd intelligerent mentes illas ab omni concretione materiæ esse alienas, ergo in pictis elegantissimè tabulis, eorum nomen aureo scribebant caractere, illasque in templis, & aulis, aduentum venerationi exponebant: subtilitatem hanc auorum, excepit nepotum religio crassior; eosdem genios penicillo & scalpulo humana effigie expresserunt (saluo vt etiam apud nos sit, veri iudicio) & mutuo sumpta ex sensibus ad subiiciendas animo rerum imagines, discriminante ab iis quæ sunt naturæ spirituum propria; quare Literatorum secta ex originis suæ documentis primariis abest ab Athiæ impietate longissimè. Verum enim verò senectuti rerum offundit caliginem ipsa seculorum longinquitas, nec minus animi quàm corporis luminibus ætas nimia officit; accessere ad hanc cæcitatem magisteria errorum plura etiam quam sectarum, vel nata inter Sinas, vel purgata peregrinitate ab iis adscita, hinc ille quondam tam illustris, & fulgens Veri summi splendor, purarum mentium & Dei notitia in eam sensum degenerauit obscuritatem, & tenebras, vt certaretur vtrimque an essent spiritus, & an esset Deus? verique inueniendi proiecta spes, statueretur saltem in eo standum in quo minus foret errandi periculum, hoc est premendum silentio hunc nodum, nec inquirendum de cætero an esset Deus? quo item silentio quæstionem illam sepultam voluerant tanquam nullo disputationum extricabilem nisu, an esset ab æterno mundus? an certo tempore conditus; superuenit his spuria quam dixi natio interpretantium de materia & principiis naturæ quæ antiqui Sinarum Magistri de Deo & Angelis scripserant, quos esse quidem minimè negabant, sed scriptorum illorum conceptis sententiis nequaquam

74.
Veri Dei notitia sensim deflux.